

NYESTE TID

WILLIAM W. BOYER: *America's Virgin Islands. A History of Human Rights and Wrongs*. Durham, N. C., Carolina Academic Press, 1983. 418 s. Ill.

William W. Boyer er professor i offentlig administration ved University of Delaware og er med mange års erfaring fra 3. verdens lande og en betydelig videnskabelig produktion bag sig en internationalt anerkendt samfundsforsker. Professor Boyer skrev i 1949 sin master's thesis over emnet *Civil Liberties in the Virgin Islands of the United States 1917-1949*, beskæftigede sig en lang tid med andre emner, men vendte for nogle år siden tilbage til øerne for at skrive, hvad forfatteren selv kalder en »history of the Islands from the time of their discovery by Columbus in 1493 to the present, but with emphasis on the American period since 1917«. Den foreliggende bog er resultatet af dette arbejde.

Lad det være sagt straks: På sine mere end 400 sider når *America's Virgin Islands* om ved utroligt meget; den er spændende og inspirerende skrevet og virker ikke mindst ved sin tilgangsvinkel – at se nutiden i lyset af fortiden – stærkt engagerende. Knap en tredjedel af bogen bruges til en gennemgang af, hvad Boyer med et populært udtryk kalder »roots«, nemlig øernes historie og udvikling frem til 1917 – hvilket må siges at være en ganske rimelig fordeling i betragtning af, at forfatteren ud fra nutidsperspektivet har valgt at lægge hovedvægten på den periode, hvor øerne har været under amerikansk styre. Afsnittet om tiden før 1917 bringer intet nyt for danske læsere, men det fremstår absolut som en af de bedre sammenskrivninger af periodens historie på engelsk. De sidste godt to tredjedele af bogen bringer til gengæld en særdeles nyttig og tiltrængt oversigt over øernes politiske og økonomiske udvikling fra 1917 og frem til begyndelsen af 1980'erne. Udgangspunktet er her, at den amerikanske overtagelse af Dansk Vestindien ikke reelt ændrede ved øernes status som koloni. De store løfter og forventninger fra 1917 om politisk medbestemmelse og anstændige levevilkår for den store masse af befolkningen forblev i mangt og meget uindfrie, indtil Fidel Castros magtovertagelse på Cuba i 1959 fik den amerikanske turiststrøm til at søge mod St. Thomas, St. Croix og St. Jan og således bidrog til et kraftigt økonomisk opsving. Men kun gennem en lang og sejt kamp fik øernes indbyggere efterhånden indflydelse på egne anliggender. Om selvbestemmelsen vil føre over i uafhængighed eller i øernes optagelse i Unionen som ligeværdig stat – i stedet for den nuværende territoriale status – får fremtiden afgøre. Bogens argumentation og løbende konklusioner er her særdeles tankevækkende.

Bogens største svaghed set fra et historikersynspunkt er, at den praktisk taget ikke bygger på utrykt kildemateriale endsige inddrager andet end engelsksproget litteratur. Dansk kildemateriale er ikke inddraget, bl.a. med begrundelse i en påstand om, at alle kontroversielle arkivalier skulle være blevet »udrenset« fra Rigsarkivets hylder(!). Hovedkilderne til øernes historie efter 1917 består følgelig af New York Times og St. Croix Avis. Her, hvor forfatteren sprogligt og kulturelt er på »hjemmebane«, havde en mere alsidig kilderepræsentation i hvert fald været mulig.

Sammenfattende må *America's Virgin Islands* karakteriseres – ikke som en historisk, men som en værdifuld politisk-videnskabelig fremstilling af de tidligere dansk vestindiske øers historie og som den mest inspirerende nyere oversigt over

perioden efter 1917. Med de nævnte forbehold kan bogen på denne baggrund bestemt anbefales som en udmærket indføring til et herhjemme alt for overset emne.

Peter Hoxcer Jensen

KURT LUND og NIELS ROSENDAL JENSEN: Brydningsår i arbejderbevægelsen. 1900 til 1920. Studier i DKPs historie I. København, Tiden 1983. 144 s. Ill. 90 kr.

Mens Ib Nørlunds »Det knager i samfundets fuger og bånd« hidtil har været det eneste større værk om arbejderbevægelsens udvikling i Danmark set fra DKPs synspunkt, foreligger der nu et første bind i en ny serie »Studier i DKPs historie«. De to værker adskiller sig fra hinanden på to vigtige punkter. Nørlunds er et »rids« uden egentlige selvstændige studier, men med en anden interpretation end den socialdemokratiske; det er endvidere en fremstilling af hele arbejderbevægelsens historie. Bd. I i den nye serie bygger til dels på selvstændig forskning og bearbejdning af den nyere forskning, og den holder sig først og fremmest til partiets (DKPs) historie, i dette tilfælde altså forhistorien.

Det er en velskrevet fremstilling, og den forekommer også at være pædagogisk godt tilrettelagt; det er åbenbart meningen, at den skal kunne bruges bredt, og den er således ikke besværet med et tungt noteapparat (henvisninger til kilder osv. findes i teksten). Litteraturfortegnelsen (s. 142-144) er åbenbart et udvalg, men det er uklart, på hvilket grundlag den er stillet sammen: det er ikke en vejledning til selv læsning, og den er heller ikke udtømmende. I et nyt oplag (og i de kommende bind) burde dette blive afklaret.

Der er på en måde to dele i bogen, i tidsmæssig henseende skiller den omkring 1910. De to første kapitler har åbenbart til hensigt at fremstille hovedlinjen i dansk arbejderbevægelsens udvikling fra 1871 og frem, nemlig denne at arbejderbevægelsens opståen var et brud med borgerskabet, at bevægelsen oprindeligt stod på et revolutionært grundlag, og at dette efterhånden fra 1870ernes slutning sløredes, således at bevægelsen blev reformistisk, borgerliggjort. Dette skyldtes forskellige forhold, bl.a. nævnes adskillelsen af parti- og fagbevægelse i 1878 og fagbevægelsens dominans over den politiske bevægelse, den mangelfulde kamp »for at ændre folks bevidsthed i socialistisk retning« (s. 15) og Socialdemokratiets »lederlike« (s. 62). Også samfundsforholdene og den internationale udvikling spillede en rolle. Lund og Rosendal forsøger tydeligt at komme væk fra en moralsk fordømmende kritik (forræderi-tesen) og at give en rationel forklaring på udviklingen.

Det er ikke lykkedes konsekvent. Fremstillingen er så kortfattet, at det slagordsagtige åbenbart ikke kan undgås. Men problemet er nok især, at forfatterens selvstændige studier først egentlig begynder omkring 1910. Derved opstår der modsigelser i fremstillingen, som ikke har deres rod i virkeligheden. Hvis Lenin-citatet (s. 66) om »den relativt 'fredelige' karakter af perioden 1871-1914« havde været brugt som forståelsesramme for tiden op til 1900/1910, havde det måske været muligt at undgå nogle af disse modsigelser. Det er næppe korrekt, at kritisere bl.a. P. Knudsen og Emil Wiinblad for »trade-unionistisk politik« (s. 13), og for ikke at lægge vægt på den »socialistiske teori« (s. 12).